

**POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIELICZY
ZASTĘPCZEJ NA LATA 2013-2015**

Szydłowiec 2013

Spis treści:

I.	Wstęp	3
II.	Podstawy prawne Programu	4
III.	Środowiska rodzinne zagrożone umieszczeniem dzieci w zastępczych formach opieki	4
IV.	Diagnoza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie szydłowieckim	7
V.	Infrastruktura powiatu szydłowieckiego w zakresie pomocy rodzinie - wg stanu na dzień 01.10.2012 r.	10
VI.	Cele Programu	11
VII.	Zakładane rezultaty realizacji Programu	17
VIII.	Projektowane źródła finansowania Programu	18
IX.	Sposób monitorowania Programu	19

I. WSTĘP

W dniu 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 180 pkt 1 ww. ustawy do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej.

Jak wynika z obowiązującego obecnie stanu prawnego, systemem pieczy zastępczej nazywamy zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo- terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Obowiązek wspierania rodziny w wypełnianiu swych funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej, które współpracują ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także Kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Zarząd Powiatu w Szydłowcu na posiedzeniu w dniu 10 października 2011r. podjął decyzję o ustanowieniu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szydłowcu organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, a co za tym idzie nałożył na PCPR nowe obowiązki wynikające ze wspomnianej wyżej ustawy. W celu usprawnienia realizacji zadań nałożonych cytowaną ustawą oraz pozyskania środków z zewnątrz należało przystąpić do opracowania i realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013-2015.

W Programie wskazano na konieczność podjęcia działań profilaktycznych, wspomagających i wspierających rodzinę biologiczną dziecka, rozwijających i wspierających rodzinną pieczę zastępczą oraz usamodzielniających się wychowanków, a powstanie instytucjonalnej pieczy zastępczej. Program jest zbieżny z założeniami Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008-2013 oraz Programu „Budowanie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w powiecie szydłowieckim” na lata 2010-2015.

Budowanie lokalnego systemu rozwoju pieczy zastępczej czy opieki nad dzieckiem i rodziną to kompleksowe, zintegrowane działania wielu podmiotów publicznych i niepublicznych oraz ich ścisła

współpraca, oparta na podstawowych zasadach prawa rodzinnego. Przede wszystkim powinna uwzględniać zasadę autonomii rodziny i prymatu rodziców w wychowaniu dzieci. Nadrzędnym celem pomocy ma być umożliwienie rodzinie wypełniania swoich funkcji. Pomoc zmierzająca do realizacji tego celu powinna mieć miejsce również wtedy, gdy istnieje potrzeba zorganizowania dla dziecka opieki zastępczej. Wówczas należy udzielić pomocy reintegracyjnej w celu odbudowy więzi rodzinnych, a umieszczenie dziecka poza rodziną powinno być postrzegane jako forma wsparcia tej rodziny.

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU:

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania zapisane w niniejszym Programie, podejmowane są i realizowane w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.);
- 2) Konwencja o Prawach Dziecka;
- 3) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz.1592 z późn. zm.);
- 4) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.);
- 5) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.);
- 6) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r. Nr 292, poz. 1720);
- 7) Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z 2009 r. Nr 206 z późn. zmianami)

III. ŚRODOWISKA RODZINNE ZAGROŻONE UMIESZCZENIEM DZIECI W ZASTĘPCZYCH FORMACH OPIEKI

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31.12.2010 r. liczba mieszkańców powiatu szydłowieckiego wynosiła 39.806 i od lat notuje się ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego, ponieważ w roku 2010 r. na terenie powiatu zarejestrowano 430 urodzeń i 486 zgonów.

Na podstawie danych statystycznych otrzymanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Szydłowcu (tabela poniżej) można stwierdzić, że na naszym terenie problemem jest duży odsetek osób pozostających bez pracy. Wśród osób zarejestrowanych w PUP przeważają kobiety, których liczba od 2009 r. stale rośnie. Bezrobocie, szczególnie długotrwałe pozostawanie bez pracy, związane jest z obniżeniem standardu materialnego życia nie tylko samego bezrobotnego, ale i całej jego rodziny. To z kolei może powodować rozprzestrzenianie się rozmaitych patologii społecznych i rozpad rodziny. Nawet krótkotrwały okres bezrobocia nie pozostaje bez wpływu na kondycję psychiczną osób dotkniętych tym problemem.

Długotrwałe bezrobocie może się wiązać również z nieprawidłowym wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców (m.in. niewłaściwe odżywianie dzieci, brak przyborów szkolnych, brak możliwości wypoczynku w dniach wolnych od nauki, zaniedbania higieniczne itp.), alkoholizmem, przestępczością, bezdomnością czy przemocą.

Stan bezrobocia w powiecie szydłowieckim w 2011 roku .

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Liczba bezrobotnych Ogółem</i>	<i>Przyrost (spadek) bezrobotnych W stosunku do poprzedniego miesiąca</i>
<i>Grudzień 2010r.</i>	<i>5521</i>	<i>+183</i>
<i>Styczeń 2011r.</i>	<i>5760</i>	<i>+239</i>
<i>Luty</i>	<i>5943</i>	<i>+83</i>
<i>Marzec</i>	<i>6029</i>	<i>+86</i>
<i>Kwiecień</i>	<i>5664</i>	<i>-365</i>
<i>Maj</i>	<i>5391</i>	<i>-273</i>
<i>Czerwiec</i>	<i>5285</i>	<i>-106</i>
<i>Lipiec</i>	<i>5366</i>	<i>+81</i>
<i>Sierpień</i>	<i>5395</i>	<i>+29</i>
<i>Wrzesień</i>	<i>5436</i>	<i>+41</i>
<i>Październik</i>	<i>5485</i>	<i>+49</i>
<i>Listopad</i>	<i>5638</i>	<i>+153</i>
<i>Grudzień 2011r.</i>	<i>5846</i>	<i>+208</i>

Co roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Szydłowcu odnotowywany jest wzrost liczby bezrobotnych w miesiącach jesienno-zimowych . Jest on wynikiem rejestracji osób

powracających po pracach interwencyjnych i robotach publicznych oraz zakończenia prac sezonowych.

Stopa bezrobocia wg stanu na 30.11.2011 roku dla powiatu szydłowieckiego wynosiła 36,3%. Wskaźnik ten sytuuje nasz rejon na pierwszym miejscu w skali województwa.

Inne równie niepokojące wskaźniki to :

- duży udział młodzieży wśród bezrobotnych – 20% ogólnej liczby osób bezrobotnych,
- wysoki udział bezrobotnych o niskich kwalifikacjach i bez kwalifikacji – 62%,
- wysoki odsetek bezrobotnych kobiet – 49,42%,
- bezrobocie długotrwałe (powyżej 12 miesięcy) – 46%,
- duży odsetek bezrobotnych zamieszkujących obszary wiejskie – 75,47%

źródło: Sprawozdanie PUP za 2011r.

Diagnostując środowiska rodzinne zagrożone dysfunkcją w różnych sferach życia, nie można zapominać o osobach korzystających z pomocy oferowanej przez ośrodki pomocy społecznej. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej są wielorakie, ponieważ najczęściej w jednej rodzinie występuje kilka powodów ubiegania się o pomoc. Same rodziny najczęściej jako powód podają niepełnosprawność, chorobę lub bezrobocie, bo łatwiej się przyznać wnioskującym o pomoc do bezrobocia niż np. alkoholizmu lub bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Trzeba mieć świadomość, iż dane statystyczne nie są w stanie przedstawić rzeczywistych problemów osób, które często żyją na krawędzi ubóstwa lub też nie korzystają ze wsparcia ops-ów z uwagi na dochód nieznacznie przekraczający kryterium dochodowe uprawniające do otrzymania pomocy. Problem na który należy również zwrócić uwagę w naszym powiecie stanowi tzw emigracja zarobkowa i pozostawianie dzieci pod opieką pozostałych członków rodzin, którzy często nie wywiązują się ze swoich funkcji.

Ponadto dane statystyczne z Komendy Powiatowej Policji w Szydłowcu wskazują na występowanie wielu sytuacji kryzysowych w rodzinach związanych ze stosowaniem przemocy. Poniższa tabela przedstawia liczbę interwencji kryzysowych w latach 2009-2011.

Tab. : Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Szydłowcu dot. sytuacji kryzysowych, które miały miejsce w środowiskach domowych w latach 2009-2011:

Wyszczególnienie	2009r.	2010r.	2011r.
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych	168	148	119
Liczba interwencji domowych, podczas których wszczęto procedurę	168	148	119
Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej objętych procedurą	181	154	128
Liczba postępowań wszczętych i zakończonych dotyczących przemocy	74	57	33

Procedura „Niebieskiej Karty” służy nie tylko rozpoznaniu przemocy, rejestracji przebiegu zdarzenia i jego skutków oraz zaplanowaniu pomocy, ale jest także wykorzystywana w postępowaniu przygotowawczym wszczynanym wobec sprawcy oraz w przypadku podejrzenia stosowania przemocy wobec dziecka. Wypełnienie przez interweniujących policjantów „Niebieskiej Karty” nie jest jednak równoznaczne ze złożeniem doniesienia o popełnieniu przestępstwa oraz nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego. W przypadku jednak złożenia zawiadomienia i wszczęcia postępowania może ona zostać wykorzystana jako dowód procesowy.

Jak wynika z analizy powyższych danych zdecydowanie maleje liczba interwencji Policji, podczas których wszczęto procedurę „Niebieskiej Karty”, oraz liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej. Wynika to z faktu, że obecnie „Niebieską Kartę” ma obowiązek założyć każdy organ który dysponuje informacjami na temat faktu przemocy w danej rodzinie. Jednakże ilość przeprowadzonych przez Policję interwencji domowych utrzymuje się na wysokim poziomie. Może to stanowić bezpośrednie zagrożenie zdrowia lub życia dzieci przebywających w rodzinach dotkniętych przemocą. W takiej sytuacji, zgodnie z obowiązującymi przepisami, pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo zabrać dziecko z rodziny i umieścić je w innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego, w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Decyzję w tej sprawie pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem Policji, lekarzem lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką.

IV. DIAGNOZA RODZINNEJ I INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE SZYDŁOWIECKIM

Rodzinna Piecza Zastępcza:

Rodzina piecza zastępcza jest formą opieki nad dzieckiem. W sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym wyjściem jest zapewnienie mu opieki rodzinnej w rodzinie zastępczej : spokrewnionej, niezawodowej, zawodowej lub w rodzinnym domu dziecka.

Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku podjęcia dalszego kształcenia - nie dłużej niż do 25 r. ż, ale również, w wyniku zmiany sytuacji

prawnej (przywrócenie lub pozbawienie władzy rodzicielskiej), może ustać potrzeba sprawowania dalszej pieczy zastępczej. Kandydaci na rodziny zastępcze, podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej, muszą posiadać świadomość czasowości opieki nad dzieckiem, brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej.

Jeśli rodzice biologiczni nieodpowiednio wypełniają swoje funkcje opiekuńczo-wychowawcze, mogą trwale lub czasowo zostać pozbawieni władzy rodzicielskiej albo władza ta zostanie im ograniczona lub zawieszona. Najczęściej do rodziny zastępczej trafiają dzieci rodziców o ograniczonej lub zawieszanej władzy rodzicielskiej. Dzieci z uregulowaną sytuacją prawną są zgłaszane do adopcji. Jedynie Ośrodek Adopcyjny może zdecydować o pozostawieniu dziecka w rodzinie zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szydłowcu powołane zostało Uchwałą Rady Powiatu Nr 14/IV/98 z dnia 30 grudnia 1998 r. Od tego czasu jednostka realizuje zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, takie jak m.in. organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci, przyznawanie pomocy na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze, rodziny zastępcze (...), pozyskiwanie i szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze. 1 stycznia 2012r. weszła w życie ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (dz. U z 2011r. nr 149, poz. 887) która wprowadziła nowe uregulowania i zmieniła podejście do rodzin zastępczych.

Jak wynika z zebranych poniżej danych, na terenie naszego powiatu zdecydowaną większość stanowią i stanowią rodziny zastępcze spokrewnione, tj. rodziny, w których opiekunami dzieci są dziadkowie i rodzeństwo, następnie rodziny zastępcze niezawodowe (niespokrewnione z dzieckiem- w myśl nowych przepisów są to są to min. dalsi krewni) i rodziny zawodowe.

Tab.: Liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w powiecie szydłowieckim:

Stan na dzień 31.12.2009r.	Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem	Rodziny zastępcze niespokrewnione z dzieckiem	Rodziny zawodowe niespokrewnione z dzieckiem, w tym:			Razem
			wielodzietne	specjalistyczne	pogotowie rodzinne	
Liczba rodzin zastępczych	27	3	0	0		
Liczba dzieci w nich przebywających	36	6	0	0	0	

	Liczba usamodzielnianych wychowanków	16	0	0	0	0	
31.12.2010	Liczba rodzin zastępczych	26	3	0	0	0	
	Liczba dzieci w nich przebywających	36	5	0	0	0	
	Liczba usamodzielnionych	12	0	0	0	0	
31.12.2011	Liczba rodzin zastępczych	21	3	0	0	0	
	Liczba dzieci w nich przebywających	30	5	0	0	0	
	Liczba usamodzielnionych wychowanków	15	0	0	0	0	
31.12.2012	Liczba rodzin zastępczych	16	5	1	0	0	
	Liczba dzieci w nich przebywających	24	7	4	0	0	
	Liczba usamodzielnionych wychowanków	18	0	0	0	0	

Źródło: PCPR Szydłowiec

Jak wynika z dokumentacji PCPR w Szydłowcu, w 2009 r., zgodnie z postanowieniami Sądu, utworzonych zostało 5 rodzin zastępczych, dla 8 dzieci oraz 4 dzieci umieszczono w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.. W 2010 r. utworzonych zostało 3 nowe rodziny zastępcze, w których umieszczono 4 dzieci, a 5 dzieci trafiło do placówek opiekuńczo-wychowawczych. W 2010 r. łącznie w placówkach przebywało 12 dzieci. Rok 2011r. – znów 4 dzieci trafia do placówki, 3 z placówki trafia do adopcji 1 usamodzielnia się tak, że w placówkach przebywa nadal 12 dzieci z naszego terenu (w tym 4 w Rodzinnym Domu Dziecka) w tym samym roku utworzono tylko 2 rodziny zastępcze dla 2 dzieci. W wyniku monitorowania sytuacji rodziny zastępczej na wniosek Dyrektora PCPR, skierowany do Sądu Rejonowego w Szydłowcu rozwiązano 3 rodziny, które w sposób rażący nie wywiązywały się ze swoich obowiązków. Dwoje dzieci umieszczono w Rodzinnym Domu Dziecka w Wysokiej a 1 dziecko w innej rodzinie zastępczej, poza terenem powiatu. Z rozeznania przeprowadzonego w ostatnim czasie w Sądzie Rejonowym w Szydłowcu III Wydział Rodzinny i Nieletnich wynika, że aktualnie 145 osób ma ograniczoną władzę rodzicielską, pod opieką kuratorów przebywa 127 małoletnich, a w stosunku do 12 rodzin toczy się obecnie postępowanie w sprawie zmiany sposobu

wykonywania władzy rodzicielskiej. Sędzia Sądu Rodzinnego w Szydłowcu szacuje, że w 2013r. około 20 dzieci może trafić do systemu pieczy zastępczej. Sytuacja ta bardzo nas niepokoi i będziemy podejmować starania, aby do tego nie dopuścić. Będzie to bardzo trudne ponieważ tylko 1 gmina (Chlewiska) ma zatrudnionego na stałe asystenta pracy z rodziną. W Szydłowcu asystenci zatrudniani są okresowo, co nie wpływa korzystnie na pracę z rodziną, bowiem tylko systematyczną pracą można osiągnąć pożądane efekty. Pozostałe gminy w ankiecie sporządzonej na okoliczność niniejszego programu nie wykazują potrzeby zatrudnienia asystenta, co jest dla nas niezrozumiałe, szczególnie w zderzeniu z danymi z Sądu.

Z analizy danych dotyczących przyczyn umieszczania dzieci w pieczy zastępczej w powiecie szydłowieckim wynika, że najczęstszym powodem ograniczania praw rodzicielskich jest alkohol, patologia i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz sieroctwo.

Instytucjonalna piecza zastępcza:

Na terenie powiatu szydłowieckiego funkcjonuje tylko jedna placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego – Rodzinny Dom Dziecka w Wysokiej. W placówce przebywa 6 dzieci w tym 4 z terenu powiatu szydłowieckiego i 2 z Radomia. W placówce zatrudnione są tylko 2 osoby – dyrektor (wychowawca) 1 etat i księgowa 1/8 etatu.

Osoby usamodzielniane:

Jednym z największych problemów osób usamodzielnianych, opuszczających pieczę zastępczą, jest trudność w pozyskaniu we własnym zakresie mieszkania i pracy. Osoby te cechują się często biernością, niechęcią do zmian w swoim życiu, niejednokrotnie zbyt niską motywacją do zdobywania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych. Okoliczności te w istotny sposób utrudniają realizację programów usamodzielnienia. Dlatego celowe jest podejmowanie działań wspierających proces usamodzielnienia, aby mógł on przebiegać w szerszym zakresie i w bardziej efektywny sposób, umożliwiający młodym osobom rozpoczęcie samodzielnego życia.

V. INFRASTRUKTURA POWIATU SZYDŁOWIECKIEGO W ZAKRESIE POMOCY RODZINIE - wg stanu na dzień 30.06.2012r.:

Na terenie powiatu szydłowieckiego wykorzystywane są różnorodne formy wspierające dziecko i rodzinę w różnych aspektach, począwszy od pomocy w środowisku lokalnym świadczonej

przez samorządy gminne, organizacje pozarządowe i inne instytucje wspierające rodzinę i młodzież, różne formy rehabilitacji dla dzieci niepełnosprawnych, aż do rodzinnej i instytucjonalnej opieki zastępczej, czyli rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo - wychowawczych, realizowanej przez samorząd powiatowy.

Na terenie powiatu szydłowieckiego funkcjonują:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szydłowcu
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu
3. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jastrzębiu
4. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orońsku
5. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mirowie
6. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chlewiskach
7. Powiatowy Urząd Pracy w Szydłowcu
8. Specjalistyczne Poradnictwo przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Szydłowcu
9. Dom Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta” w Łaziskach
10. Poradnia Terapii Uzależnień przy SPZZOZ w Szydłowcu
11. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Szydłowcu
12. Wczesne Wspomaganie Rozwoju przy Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Szydłowcu
13. Warsztaty Terapii Zajęciowej w Szydłowcu
14. Warsztaty Terapii Zajęciowej w OstałóWKu
15. Grupa wsparcia dla rodzin zastępczych przy PCPR w Szydłowcu
16. Klub Lidera przy PCPR w Szydłowcu
17. Świątlica Środowiskowo - Wychowawcza Parafialny Oddział „Caritas” w Szydłowcu
18. Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym
19. Stowarzyszenie Pomocy Osobom Najuboższym
21. Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich
22. Kuratorzy Sądowi
23. Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych / w każdej gminie/
24. Gminne Zespoły Interdyscyplinarne /w każdej gminie/
25. Koordynator rodzin zastępczych przy PCPR
26. Asystenci rodziny w w/w gminach
27. Rodzinny Dom Dziecka w Wysokiej

Podjęmowane działania na rzecz rodziny powinny być zróżnicowane w zależności od natężenia problemów występujących na danym terenie, należy bowiem pamiętać, że innych form wsparcia i pomocy oczekują rodziny z problemami bezrobocia i zagrożenia ubóstwem, a innych rodziny z niewydolnością wychowawczą. W tym celu zasadne jest wykorzystanie istniejącej infrastruktury w podejmowaniu działań pomocowych i wspierających rodziną oraz instytucjonalną pieczę zastępczą. Ważnym elementem jest również współpraca pomiędzy różnymi podmiotami i działania interdyscyplinarne. W działania na rzecz rodziny należy również włączyć nie wymienione wyżej placówki służby zdrowia i oświaty. Ich czujność i właściwa ocena sytuacji jest bardzo dużą pomocą w podjęciu właściwej pracy środowiskowej.

VI. CELE PROGRAMU

Cel I:

Wielokierunkowa praca z rodzinami zagrożonymi odebraniem dziecka, niewydolnymi w zakresie sprawowania funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Podstawowym zadaniem niniejszego Programu jest profilaktyka, czyli zapobieganie przyczynom kierowania dzieci do zastępczych form opieki. Dotychczasowe doświadczenia wskazują w pierwszej kolejności na potrzebę wsparcia rodzin naturalnych na etapie, gdy problemy się rozpoczynają. Pomoc dla tych rodzin często przychodzi za późno, wtedy gdy jest już głęboki kryzys w rodzinie. Najczęściej wówczas zachodzi potrzeba zabrania dzieci z rodziny. Chcąc prowadzić działania profilaktyczne we wczesnym etapie występowania kryzysu w rodzinie szczególny nacisk należy położyć na profesjonalną, systemową pracę z rodziną dysfunkcyjną, w kryzysie, wypełniającą swoje obowiązki rodzicielskie w nieprawidłowy sposób, w jej środowisku naturalnym. Działania wspomagające i wspierające rodzinę pozwolą na wzmocnienie jej podstawowych funkcji oraz zminimalizują jej dysfunkcje, a tym samym ograniczą wzrost liczby orzeczeń sądu rodzinnego o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

Wzmocnienie rodziny jako pierwszego ogniwa systemu opieki nad rodziną i dzieckiem poprzez środowiskowe, wielozakresowe wsparcie w realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych, jest zadaniem priorytetowym. Ogromną rolę powinny tu odegrać Ośrodki Pomocy Społecznej i asystenci rodziny, psychologowie i pedagodzy z placówek oświatowych, kuratorzy społeczni, pracownicy PCPR i nowoutworzonego poradnictwa rodzinnego.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
1.	Działania profilaktyczne mające na celu zapobieganie zagrożeniom prawidłowego rozwoju dziecka i funkcjonowania rodziny w środowisku poprzez m.in. poradnictwo rodzinne, prowadzenie oddziaływań profilaktycznych w szkołach, świetlicach , a także prowadzenie zajęć w szkołach przygotowujących do życia w rodzinie.	Na bieżąco	PCPR, OPS-y, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Kuratorzy, Szkoły	Lokalne instytucje i organizacje
2.	Promowanie wartości rodziny wśród lokalnej społeczności poprzez, ulotki, artykuły w: prasie, Internecie, a także organizowanie imprez rodzinnych, konferencji itp.	Na bieżąco	PCPR, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Szkoły	

Cel II:

Rozwój i wsparcie rodzinnych formy pieczy zastępczej

W celu drugim założono pozyskiwanie kandydatów na niezawodowe oraz zawodowe rodziny zastępcze oraz objęcie ich specjalistycznymi szkoleniami oraz wsparciem. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej winno być ostatecznością i działaniu temu towarzyszyć ma przyjęcie zasady zapewnienia dziecku najlepszych warunków rozwojowych, które mogą zagwarantować rodziny zastępcze.

Planujemy stworzenie 3 nowych zawodowych rodzin zastępczych , po jednej w każdym roku obowiązywania programu. Będzie to oczywiście zależeć od pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze. W przypadku braku zainteresowania tą formą pomocy na naszym terenie będziemy zmuszeni do utworzenia zawodowych rodzin zastępczych na terenie innego powiatu.

Lp	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
1.	Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze poprzez akcje promujące idee	2013 r.-2015 r.	PCPR, Specjalistyczne	

	rodzicielstwa zastępczego i szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze		Poradnictwo Rodzinne	
2.	Tworzenie niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych, finansowanie wynagrodzeń i doposażenie w niezbędny sprzęt nowopowstających rodzin	Na bieżąco, po zgłoszeniu się kandydatów	PCPR, Zarząd Powiatu	
3.	Wspieranie istniejących rodzin zastępczych poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, dostarczanie wiedzy i umiejętności w zakresie opieki i wychowania, pomoc w prowadzeniu mediacji w sytuacjach konfliktowych, umożliwienie udzielania pomocy pedagogicznej rodzinom zastępczym w miejscu ich zamieszkania,	2013 r.-2015 r.	PCPR, Specjalistyczne Poradnictwo Rodzinne	Specjalistyczne firmy szkoleniowe
4.	Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego, majątkowego.	Na bieżąco	PCPR, Poradnictwo Rodzinne	
5.	Organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy	Zgodnie z potrzebami	PCPR	Organizacje pozarządowe
6.	Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych, zapewnienie warunków lokalowych do spotkań rodzin zastępczych w ramach ww. grup	Na bieżąco, w terminach dostosowanych do potrzeb rodzin	PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	
7.	Udzielanie wsparcia rodzinom zastępczym poprzez rodziny pomocowe	Zgodnie z potrzebami	PCPR,	
8.	Zatrudnianie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	Zgodnie z obowiązującymi przepisami	PCPR,	
13.	Doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej oraz innych podmiotów	2012 r.-2014 r.	PCPR	

Cel III:

Wielokierunkowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej

W naszym interesie jest podejmowanie pracy z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, aby jak najszybciej mogły powrócić do środowiska rodzinnego. Niezbędnym warunkiem realizacji tego zadania jest otwarcie się zarówno rodziców, jak i dzieci na działania pomocowe (czyli gotowość przyjęcia pomocy), wytrwałość w dążeniu do celu, a co najważniejsze - motywacja do działania, której fundamentem powinna być wizja rodziny zintegrowanej, harmonijnej, w której zarówno rodzice, jak i dzieci znajdują oparcie i chęć do działania.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
1.	Wzbudzanie i podtrzymywanie motywacji rodzin biologicznych do współpracy, indywidualne konsultacje psychologiczne i pedagogiczne, pomoc prawna. Utworzenie „Szkoły dla rodziców”.	Na bieżąco	Asystenci rodzin, koordynatorzy PCPR	Lokalne instytucje i organizacje
2.	Pomoc w przywróceniu równowagi w rodzinie, uświadomienie rodzicom biologicznym oraz dzieciom ich ról społecznych i podjęcie obowiązków przypisanych tym rolom zgodnie z oczekiwaniami społeczeństwa - możliwość organizowania zajęć warsztatowych, kontraktów, indywidualne rozmowy z rodzinami, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne	Na bieżąco	Asystenci rodzin, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, PCPR	Lokalne instytucje i organizacje

Cel IV:

Wspieranie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej

Osoby usamodzielniające się w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) zazwyczaj nie mogą liczyć na wsparcie ze strony swoich rodzin biologicznych. Dlatego też ważnym zadaniem

Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szydłowcu jest wspieranie młodych osób, które opuszczają rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne w zakresie procesu usamodzielnienia poprzez m.in. pomoc w uzyskaniu wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, a także wsparcie finansowe i rzeczowe. Działania te, w zależności od potrzeb osoby usamodzielnianej, powinny również polegać na aktywizowaniu jej do uczestnictwa w życiu społecznym czy też w podejmowaniu działań na rzecz konstruktywnych zmian w swoim życiu.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
1.	Pomoc w pozyskaniu mieszkania z zasobów gminy	Na bieżąco	PCPR, samorządy gmin	Lokalne instytucje i organizacje
2.	Zapewnienie miejsca w mieszkaniu chronionym przy PCPR	Na bieżąco	PCPR	Starostwo powiatowe
3.	Wspieranie finansowe i rzeczowe	Na bieżąco	PCPR	Starostwo powiatowe
4.	Wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym uczestniczeniu w życiu społecznym, kontynuowaniu nauki i uzyskiwaniu kwalifikacji zawodowych	Na bieżąco	PCPR	Opiekun usamodzielniania
5.	Wdrażanie i realizacja projektów w ramach środków z Unii Europejskiej na rzecz osób usamodzielnianych zagrożonych wykluczeniem społecznym	Na bieżąco	PCPR	Starostwo powiatowe, Samorząd wojewódzki
6.	Motywowanie do aktywnego poszukiwania pracy i pomoc w zakresie przygotowania do wejścia na rynek pracy	Na bieżąco	PCPR, PUP	Lokalne instytucje i organizacje

Cel V:

Rozwój usług na terenie powiatu szydłowieckiego w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Za działania priorytetowe w zakresie rozwoju pieczy zastępczej uznajemy rozwój rodzinnej pieczy zastępczej, jednak z wieloletniej praktyki wynika, że trudno jest znaleźć kandydatów na sprawowanie funkcji rodziny zastępczej w sytuacji gdy ma to być rodzina niespokrewniona. W tej sytuacji należy zapewnić dzieciom instytucjonalną pieczę zastępczą na terenie naszego powiatu.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
1.	Utworzenie na terenie powiatu placówki opiekuńczo-wychowawczej zgodnie z obowiązującymi standardami	2013	Zarząd Powiatu, PCPR	DPS
2.	Wspieranie istniejącego Rodzinnego Domu Dziecka – dostosowanie do istniejących przepisów	2013-2015	RDD, Zarząd Powiatu, PCPR	
3.	Dążenie do uregulowania sytuacji prawnej dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej i zgłaszanie ich do ośrodków adopcyjnych	Na bieżąco	PCPR	
4.	Poszerzenie współpracy z instytucjami, organizacjami oraz praca z rodzicami biologicznymi w celu zminimalizowania liczby dzieci poniżej 10 r. umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	Na bieżąco	RDD, placówki opiekuńczo-wychowawcze	
5.	Rozwój wolontariatu na rzecz dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	Na bieżąco	PCPR	Organizacje Pozarządowe

VII. ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU:

1. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie wartości rodziny poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i promujących wartości rodzinne.
2. Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych bezradnością opiekuńczo - wychowawczą oraz rodzin dysfunkcyjnych.
3. Zwiększenie liczby niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych.

4. Zmniejszenie liczby dzieci w wieku poniżej 10 roku życia przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej .
5. Wsparcie istniejących rodzin zastępczych poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, prowadzenie grup wsparcia, zapewnianie dostępu do specjalistycznej pomocy, doposażenie ich mieszkań i przyznawanie dodatkowych świadczeń dla rodzin zastępczych zawodowych, zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich oraz organizowanie pomocy wolontariuszy.
6. Zatrudnienie koordynatorów celem udzielania pomocy rodzinom sprawującym pieczę zastępczą w realizacji ich zadań oraz współpracy z asystentami rodziny zatrudnionymi w gminach na terenie powiatu szydłowieckiego.
7. Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom usamodzielnianym oraz większe wsparcie w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia, w tym poprzez wsparcie rzeczowe i finansowe.
8. Wzmocnienie procesu aktywizowania osób usamodzielnianych do uczestnictwa w życiu społecznym, kontynuowania nauki, uzyskiwania kwalifikacji zawodowych oraz podejmowania pracy.
9. Zwiększenie liczby dzieci wracających z pieczy zastępczej pod opiekę rodziny biologicznej.
10. Utworzenie na terenie powiatu placówki opiekuńczo-wychowawczej.

VIII. PROJEKTOWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU:

1. Samorząd województwa mazowieckiego,
2. Samorząd powiatu szydłowieckiego ,
3. Samorzady gmin,
4. Administracja rządowa,
5. Organizacje pozarządowe,
6. Środki zewnętrzne, w tym fundusze strukturalne,
7. Inne podmioty/partnerzy działań.

IX. NADZÓR I SPOSÓB MONITOROWANIA PROGRAMU

Nadzór nad właściwą realizacją niniejszego Programu ma Rada Powiatu oraz Zarząd Powiatu w Szydłowcu, zaś Koordynatorem jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szydłowcu.

Program jest spójny z Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008-2013 programem Pomocy Dziecku i Rodzinie w Powiecie Szydłowieckim na lata 2010-2015.

Monitorowanie „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Szydłowieckim na lata 2013-2015” odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy zbieranych informacji nt. realizacji kierunków działań ujętych w Programie. Informacje te przedkładane będą Radzie Powiatu i Zarządowi Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie Szydłowcu.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb.